

Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) atitiktis Europos kvalifikacijų sandarai (EKS)

SUSIEJIMO REZULTATAI

Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) atitikties Europos kvalifikacijų sandarai (EKS) tyrimo tikslas

---

Tyrimo tikslas – parengti medžiagą, kuri leistų pagrįstai ir patikimai suformuluoti atsakymus į du iš Rekomendacijose nurodytų kriterijų:

- - yra pademonstruotas **aiškus ryšys** tarp nacionalinės kvalifikacijų sąrangos arba sistemos lygmenų ir Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenų aprašų;
- - nacionalinė kvalifikacijų sąranga arba sistema ir jos kvalifikacijos yra **grindžiamos mokymosi/studijų rezultatais** ir yra susietos su neformalaus mokymosi ir savišvietos pripažinimo mechanizmais ir kreditų sistemomis, jeigu jos yra įdiegtos.

Bendrasis išsilavinimas ir kvalifikacija

- 1-ajam LTKS kvalifikacijų lygiui įgyti būtinas pagrindinis bendrasis išsilavinimas.
- 2-ajam LTKS kvalifikacijų lygiui įgyti nėra numatytas **joks reikalavimas bendrojo išsilavinimo cenzui !!!**
- Visiškai neaišku, kokiam kvalifikacijos lygiui priskirti **brandos atestatu paliudijamą kvalifikaciją**. Toks požiūris susiaurina kvalifikacijos sampratą, nuvertina asmens turimą bendrąjį išsilavinimą, kuris neabejotinai yra svarbus įgyjant bet kurio aukštesnio lygio profesinę kvalifikaciją.
- Ar tai nėra prieštaravimas Rekomendacijų nuostatoms kvalifikacijas grįsti mokymosi/studijų rezultatais?
- Lietuvoje kvalifikacija laikomas ***mokėjimas ir teisė verstis profesine veikla***. Tuo tarpu EKS kvalifikaciją apibrėžia kaip ***mokymosi rezultatų atitikimą*** nustatytiems standartams.

LTKS 5 kvalifikacijų lygis

- Tyrimo autorė pagrįstai teigia, kad šiuo metu programų, teikiančių LTKS 5 kvalifikacijų lygį, Lietuvoje nėra.
- Galima daryti prielaidą, kad kai kurios esamos mokymo/studijų programos yra ne visai pagrįstai priskirtos per žemam ar per aukštam kvalifikacijų lygiui, taip sudarant akivaizdžią spragą 5 lygyje.
- Pavyzdžiui, profesinio mokymo diplomai išduodami visiems, įgijusiems trečiojo lygio profesinį išsilavinimą, neatsižvelgiant į jų turimą bazinį išsilavinimą (pagrindinį, vidurinį ar vidurinį, įgyjamą kartu su profesija) ir mokymo programų trukmę.
- Tikėtina, kad šiuo metu Lietuvoje teikiamų profesinio mokymo programų, leidžiančių įgyti LTKS 4 lygio kvalifikaciją, peržiūrėjimas ir gilesnė analizė leistų išgryninti šį lygį ir gal būtų patvirtinti dalies programų atitikimą 5 lygio kvalifikacijų aprašui.

LTKS 5 kvalifikacijų lygis

- ❑ 6 lygis Lietuvoje atsiduria ties viduriniojo ir aukštojo mokslo riba ir jam priklauso tiek kolegines, tiek universitetines studijas, be to, šiam lygiui priklauso dvi kvalifikacijų grupės – viena, orientuota į naujovių įgyvendinimą, kita – į naujovių kūrimą.
- ❑ 6-ajame lygyje tampa, vaizdžiai tariant, „per ankšta“ ir dėl to jis toks sudėtingas. Galima būtų daryti teorinę prielaidą, kad nuodugni koleginių studijų programų analizė galėtų dalį jų „nuleisti“ į 5 lygį ir/arba patvirtintų jų atitikimą LTKS 6 lygio aprašui.
- ❑ LTKS nuostata leisti 5 lygio kvalifikaciją įgyti tik pakankamai siaurai asmenų grupei, apriboja asmens pasirinkimo laisvę anksčiau įgytos kvalifikacijos ir profesinės veiklos patirties kriterijais.

1 ir 2 LTKS ir EKS lygių “persidengimas”

- Tyrimo autorė siūlo LTKS 1 lygį susieti su EKS 2-uoju, o LTKS 2 lygį su EKS 1-uoju.
- LTKS pagrindinio ugdymo programos baigimą pripažįsta kaip 1 lygio kvalifikaciją, tuo tarpu tokio lygio mokymosi rezultatai geriausiai atitinka EKS 2 lygio reikalavimus. Gi LTKS 2 lygiui nenustatytas joks bendrojo išsilavinimo cenzas, dar daugiau, jis skirtas mokymosi problemų turintiems asmenims. Analogišką paskirtį turi ir EKS 1 lygmuo.
- Autorės siūlymui galima pritarti, tačiau taip pat iškyla pakankamai abejonių, ar pripažįstant šį neatitikimą, galima toliau kalbėti apie tiesioginį LTKS ir EKS susiejimą, atitinkamai nepakoregavus LTKS.

Profesinio išsilavinimo lygiai ir kvalifikacija

Lietuvos profesinio išsilavinimo lygiai patvirtinti LR švietimo ir mokslo ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2001 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 821/64:

- ❑ neišgrynintas skirtumas tarp sąvokų „profesinis išsilavinimas“ ir „kvalifikacija“;
- ❑ dokumentas yra jau gerokai pasenęs (jame vis dar tebenaudojama aukštesniojo išsilavinimo sąvoka) ir sukelia nemažai painiavos lyginant LTKS ir EKS aprašus;
- ❑ ar nevertėtų siūlyti peržiūrėti minėtus profesinio išsilavinimo lygius arba išvis jų atsisakyti, kaip praradusių aktualumą, patvirtinus LTKS?

Apibendrinant ...

- EKS orientuota į mokymąsi visą gyvenimą ir dėmesys sutelkiamas į **žmogų (asmenį)**: kvalifikacijos lygių aprašai grindžiami *mokymosi pasiekimais*, kurie yra vertinami pagal tris kriterijus: **žinias, gebėjimus ir kompetencijas**, nurodant, kad tolimesnė veikla gali būti ne tik darbas, bet ir mokymasis.
- LTKS viskas nukreipta į **profesinę veiklą**, o asmuo, ir jo mokymosi rezultatai lieka antrame plane: kvalifikacijos lygiams apibūdinti naudojamos *veiklos charakteristikos – savarankiškumas, sudėtingumas ir kintamumas*.
- LTKS žemesniuose lygmenyse yra numatyti žymiai didesni, negu EKS, priežiūros ir kontrolės svertai, mažesni reikalavimai savarankiškumui. LTKS šiuo aspektu daugiau atspindi netolimos praeities komandinės ekonomikos darbo santykius, negu realią situaciją šiuolaikinėje darbo rinkoje, kurioje yra akcentuojamas įvairaus lygmens darbuotojų savarankiškumas, atsakomybė, gebėjimas priimti sprendimus ir kompetencija.

Klausimai diskusijoms

- Ar nereikėtų peržiūrėti **kvalifikacijos termino** sampratą, išplečiant ją mokymosi visą gyvenimą nuostatų kontekste?
- Ar galima tikėtis, kad **profesinio mokymo programų**, leidžiančių įgyti LTKS 4 lygio kvalifikaciją, bei **koleginių studijų programų** peržiūrėjimas ir gilesnė analizė leistų dalinai užpildyti 5 LTKS lygį?

Klausimai diskusijoms

- Ar bendrasis vidurinis ir pagrindinis išsilavinimas turi būti pripažįstami LTKS, kaip atitinkamo lygio kvalifikacija?
- Ar nebūtų tikslinga kiekvienam LTKS kvalifikacijų lygiui įgyti priskirti būtiną bendrojo išsilavinimo cenzą?
- Ar reikėtų patobulinti bei papildyti LTKS, prieš ją susiejant su EKS, įvertinant dermę tarp bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo ir siekiant išvengti minėto lygių „persidengimo“?

Ačiū už dėmesį